

Borba protiv trgovine ljudima

U svojoj borbi protiv trgovine ljudima Misija OEES-a u Bosni i Hercegovini prati sve predmete trgovine ljudima u Bosni i Hercegovini i radi s lokalnim partnerima i institucijama, kako bi se osigurala bolja zaštita i potpora žrtvama trgovine ljudima. Misija, također, prati domaće kazneno zakonodavstvo i sposobnost pravosudnog sustava da učinkovito sankcionira kaznena djela trgovine ljudima.

Što je to trgovina ljudima?

Trgovina ljudima je složeni problem i zastrašujuće kazneno djelo, za koje se često kaže da je moderni oblik ropstva. Ono krši temeljna ljudska prava i uništava dostojanstvo žrtava, čak dugo vremena, nakon što eksploatacija prestane. Trgovinu ljudima Ujedinjeni Narodi definiraju kao „vrbovanje, prijevoz, premještanje, skrivanje ili prihvatanje osoba, putem prijetnji ili uporabe sile ili drugih oblika prinude, otmice, prijevare, obmane, zlorabe ranjivog položaja neke osobe ili davanje ili primanje novčanih sredstava ili druge koristi, radi dobijanja pristanka osobe, koja ima kontrolu nad drugom osobom u svrhu eksploatacije.“

Zbog svoje posvećenosti sveobuhvatnoj sigurnosti zasnovanoj na poštovanju standarda ljudskih prava, Ministarsko vijeće OEES-a je u prosincu 2003. godine usvojilo Odluku br. 2/03 o suzbijanju trgovine ljudima, kao dokaz značaja i prioriteta, koji OEES daje ovom pitanju. Odluka uspostave mehanizma OEES-a za pružanje pomoći državama sudionicama u borbi protiv trgovine ljudima, uključujući posebnoga predstavnika i koordinatora za borbu protiv trgovine u ljudima sa sjedištem u Beču, podupire *Akcijski plan OEES-a za borbu protiv trgovine ljudima*. Svrha *Akcijskog plana OEES-a* je da bude sveobuhvatno sredstvo koje će pomagati državama članicama da ispune svoje obveze u svezi s borbom protiv trgovine ljudima, kroz sljedeće mjere:

- Kazneno gonjenje onih, koji omogućavaju trgovinu ljudima i počinitelja
- Prevenciju trgovine ljudima
- Zaštitu žrtava

Trgovina ljudima u Bosni i Hercegovini

U Bosni i Hercegovini (BiH), kazneno djelo trgovine ljudima doživjelo je nagli porast od polovice do kraja devedesetih godina prošloga stoljeća, kada je, kako se vjeruje, tisuće žena bilo izloženo organiziranim skupinama trgovaca ljudima. Većina žrtava bila je iz Istočne Europe. BiH je, 2003. godine, poduzela odvažne mjere koje su omogućile djelotvorno kazneno gonjenje organiziranih lanaca trgovine ljudima i ojačale instrumente za rano identificiranje žrtava, prilikom prelaska državnih graničnih prijelaza i na drugim mjestima. Iste je godine Sudu BiH data nadležnost nad kaznenim djelom trgovine ljudima, kroz izmjene i dopune Kaznenog zakona BiH. Osim toga, uspostavljen je državni koordinator za borbu protiv trgovine ljudima i nelegalne imigracije u BiH, u svrhu praćenja i koordiniranja provedbe Državnog akcijskog plana i srodnih aktivnosti, na raznim razinama vlasti u BiH.

U proteklom desetljeću sredstva i način izvršenja djela trgovine ljudima počeli su se mijenjati, kako globalno, tako i u BiH. Danas je u BiH tipična žrtva trgovine ljudima maloljetna osoba, državljanin BiH. Sve je teže identificirati žrtve trgovine ljudima. Kao posljedica promjenjivih

obrazaca, obujam relevantnog međunarodnog prava proširuje se. Važan rezultat predstavlja Konvencija Vijeća Europe o suzbijanju trgovine ljudima, koja je u BiH stupila na snagu 2008. godine. Europski sud za ljudska prava, također je utvrdio pravna načela, koja se odnose na obveze kazneno-pravnog sektora u odnosu na kazneno djelo trgovine ljudima. U tom kontekstu postoji potreba da se neprekidno vrši raščlamba domaćeg kaznenog zakonodavstva, te promiče sposobnost pravosudnog sustava da učinkovito sankcionira kaznena djela trgovine ljudima.

Doprinos Misije nastojanjima u borbi protiv trgovine ljudima

Misija aktivno podržava napore u borbi protiv trgovine ljudima od 2003. godine. U početku su se ti napori ogledali u imenovanju domaćeg eksperta, koji je pružao tehničku i savjetodavnu pomoć državnom koordinatorskom centru za borbu protiv trgovine ljudima i nelegalne imigracije u BiH. Trenutačno, Misija kroz svoj Program za praćenje rada pravosudnog sektora, prati sve postupke u predmetima trgovine ljudima u BiH i pružanju pomoći žrtvama od strane glavnih pružatelja usluga. Kao jednu od ključnih aktivnosti u borbi protiv trgovine ljudima u regiji, Misija je dala svoju potporu organima vlasti i nevladinim organizacijama (NVO-ima) u uspostavi mehanizma za upućivanje žrtava trgovine ljudima. Misija, također, daje potporu građanskome društvu, u nizu aktivnosti usmjerenih na podizanje razine svijesti o trgovini ljudima.

Misija surađuje s lokalnim partnerima i institucijama u svrhu borbe protiv trgovine ljudima, kako bi se osigurala

veća zaštita i potpora žrtvama ovog teškog kaznenog djela i kako bi se osigurala uspostava odgovarajućih institucionalnih i zakonodavnih instrumenata. Nakon izmjene i dopune Kaznenog zakona BiH 2010. godine, kojim su se odredbe u svezi s trgovinom ljudima još više uskladile s obvezama koje proistječu iz međunarodnih standarda zaštite ljudskih prava, Misija je pozvala da se i na entitetskoj razini usvoje odredbe, koje će biti usklađenije s tim standardima. Ovo je osobito značajno, jer se stalno dešava da se slučajevi trgovine ljudima unutar BiH pogrešno kvalificiraju, što rezultira njihovim neadekvatnim rješavanjem. Početkom 2011. godine, Misija je započela provedbu projekta, s ciljem sprečavanja trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije.

Misija je 2009. godine, izdala Izvješće pod nazivom: *Trgovina ljudima i odgovor domaćeg kazneno-pravnog sustava: kritički pregled zakona i prakse u Bosni i Hercegovini u svjetlu ključnih međunarodnih normi*. Ovo je Izvješće bilo korisno kao sredstvo zagovaranja u razgovorima s predstavnicima organa vlasti u svezi s potrebnim izmjenama i dopunama zakona, koje će omogućiti kazneno gonjenje trgovine ljudima, sukladno međunarodnim standardima. Misija je, također, dala potporu snimanju dokumentarnog filma namijenjenog podizanju razine svijesti o trgovini ljudima unutar šire bosanskohercegovačke društvene zajednice, među djelatnicima agencija za provedbu zakona, pravosudnim organima i djelatnicima iz oblasti socijalne zaštite. Misija je, također, pružila pomoć Vijeću Europe i Uredu OEES-a za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR) u finaliziranju *Raščlambe pravnih propisa koji se odnose na suzbijanje trgovine ljudima u Bosni i Hercegovini*.

Misija OEES-a u Bosni i Hercegovini pomaže BiH u ispunjenju obveza koje je ona preuzela kao država članica OEES-a i napredovanju ka ostvarenju svog deklariranog cilja pridruživanja euroatlantskim integracijama, tako što jača sigurnost i stabilnost, putem završetka izgradnje mira unutar daytonskog okvira, i razvija inkluzivni politički diskurs i demokratske odgovorne institucije koje poštuju raznolikost, promoviraju konsenzus i poštuju vladavinu prava. Misija ima sveobuhvatan i integriran pristup putem svoje nazočnosti na terenu, što odražava naglasak na razvijanje povezanih zajednica i na pravodobno identificiranje prepreka napretku.